

Phalaenopsis parishii

Từ khi lạc vào Lan Hoa Mê Hồn Trận, tôi bắt đầu say mê những bông Cattleya hương sắc mỹ miều, sau đó là những chùm hoa Cymbidium với dò hoa cong vút mang theo từ 10-20 bông hoa xinh đẹp nhưng giá đắt như vàng.

Cho tới khi tới thăm bà Melinda Hedwig, một luật sư tuổi trung niên, gốc Ái Nhĩ Lan, hội viên của hội hoa lan thành phố Peoria, tôi mới biết đến một loài hoa khác lạ, chưa từng thấy bao giờ. Ngay cửa sổ phòng khách, một chiếc bàn nhỏ bày một chậu Cymbidium màu vàng, 2 chậu Cattleya màu tím hồng và trắng. Bên cạnh đó là 3 chậu lan nhỏ với hơn chục đóa hoa hình dáng khác lạ chập chờn như cánh bướm. Đó là loài *Phalaenopsis* vào thời 1975-1980, giá cũng đắt ngang với Cattleya (\$30-40) mà chỉ có 2 màu duy nhất: trắng và hồng, về sau mới có những cây cánh trắng, lưỡi tím và cánh hồng nhạt có chấm màu tím.

Mãi về sau khi đến thăm vườn lan Zuma Canyon ở Malibu tôi mới thấy những cây Hồ điệp đủ màu sắc: vàng đỏ, tím v.v...

Năm 1992 khi về hưu, gia nhập hội Southern of California Orchid Species Society, chuyên về các loài, các giống lan nguyên chủng, tôi mới thấy người ta chơi lan khác lạ, cao siêu hơn nhiều. Một hôm bà Ginny Worthington nói chuyện về các giống lan nguyên thủy, bà có chiếu bức hình một cây lan nhỏ *Phalaenopsis parishii* của Miến Điện và Thái Lan, hoa màu trắng toát như bạch ngọc, môi hoa màu tím hồng, giống như hoa của cây Cattleya trắng tím thu nhỏ.

Từ đó hình ảnh cây lan nhỏ với màu hoa lạ đẹp in sâu vào trong tâm khảm, nhưng chẳng bao giờ tìm thấy bóng dáng ở các vườn lan hay các hội hoa lan tôi đã thăm viếng. Đến khi sưu tầm hình ảnh cho mục Lan Rừng VN từ A-Z, thấy trên trang Internet Orchid Species Photo Encyclopedia (Orchid Species) và quảng cáo của một vài vườn lan đều thấy nói cây [*Phalaenopsis parishii*](#) có mọc tại Việt Nam. Tôi đành mượn 1-2 hình ảnh nào đó trên Internet, sau đó mới thay thế bằng mấy tấm ảnh của anh Chu Xuân Cảnh, cô Đỗ Thúy Bích và của Nguyễn Phong.

Sau một thời gian khá lâu, không thấy một ai ở quê nhà bỏ hình ảnh cây lan này lên Internet và nhìn kỹ lại thấy hình như cả 3 tấm ảnh này đều chụp từ một cây. Viết thư hỏi anh Cảnh và anh Phong về xuất xứ, các anh đều cho biết có lẽ là cây ngoại nhập, vì chưa bao giờ thấy mọc ở ngoài thiên nhiên cả.

Hỏi khoa học gia Leonid Averyanov, người biết rành rẽ về những cây lan Việt, ông ta cũng phủ nhận chuyện này. Không biết thực hư ra sao, nhưng chưa thấy không có lẽ là không có, hoặc giả khoa học gia nào đó nhầm lẫn với cây *Phalaenopsis lobbii* chăng? Cho nên tôi đã bỏ cây này ra khỏi danh sách những cây *Phalaenopsis* của VN.

Thú thực gần 60 chục năm mê lan tôi chưa “thập mục sở thị”, trông thấy cây lan này tận mắt bao giờ, mãi cho tới cuộc họp của Hội Hoa lan VN ngày 16-6 2018 vừa qua mới thấy do cô Nguyễn Huyền Nhi là người chuyên sưu tầm những cây lan nhỏ mang tới.

Tôi không rõ cây lan của anh Chu Xuân Cảnh và anh Nguyễn Phong chụp hình, bông hoa lớn nhỏ là bao nhiêu, theo tài liệu sách vở hoa to khoảng 2 phân. Cây lan của cô Nhi quá nhỏ, nhỏ đến nỗi, để bên cạnh cây *Paphiopedilum concolor* mà tôi xem qua mấy lần đều không chú ý tới, chỉ vì hoa nhỏ chỉ chừng trên dưới 1 phân và chiếc lá lớn nhất cũng chỉ to hơn ngón tay cái mà thôi.

Có lẽ cây *Phalaenopsis parishii* với cây *Phalaenopsis chibae* và *Phalaenopsis lobbii* cũng của VN là những giống là Hồ điệp nhỏ nhất.

Đối với một số người yêu lan, kích thước to nhỏ không thành vấn đề vì sở thích mỗi người một khác. Tôi đã từng tiếp xúc với nhiều người có vườn rộng thênh thang, nhưng bộ sưu tập hoa lan của họ toàn là những cây cực nhỏ muốn xem hoa cần phải có kính phóng đại mới thấy rõ chi tiết.

HLVN